

(א) (פסחי' ד' לל) צ"ב דף קד: דף קעה: ט' געיל ד' טו: (פסחות מ"א.) (א) [לקמן קו. כמותות מנ:]. (ז) [למס' בשלח. רש"י.] (ה) [צ"ב קד:]. (ו) ס"א [צ"ל כדפרישתי (ח) [בנ"ס: דפ"י].

גליון הש"ס

גמ' גרושה נמי תפלוג בדי' וזרות. ק"ל דהא בל"ז יקשה על הירש' דל"ן בעל נטון לירש' דתפלוג על דמיו ולדות דמאי שנא אלמנה מגרושה לענין זה וז"ע:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ספ"ה כר"י דלמך טו' ה"ג כ"ו. כ"ב לאפוקי מגירסת היר"מ אלא בעלמא כר"י (וע"י בהגרי"א אה"ע סי' 5 סק"ה):

מוסף רש"י

זכה. הסוגל במה שבידו, ואפילו לאחר מיתת הגר חנל נה זכה בה (לקמן ס"ט). גבר קרקע. מבעל חזק, יש לו. לנכור פי קרקע דהאי אשתבעד לאפלוני בחיי וכו' וכו' לא נמשכן דמא ומשכנין ליה מוחזק לטול הכבוד פי שנים (ושב"ט ב"ב קכ"ג). גבו מעות א"ן לו. דמלוה להולאה ימנה והני מעות אחרני נינהו ואפילו לא חזקו בה אביהם (ס"ט). גבו מעות יש לו. שהרי מעות הלוה ובעמות משכנין ליה מוחזק, וכן קרקע. מחוב מלוה אביהן, א"ן לו. לנכור פי שנים דמעות הלוה ולא קרקע (ס"ט). המית שורי את פלוני. והריני חייב משלם כנסתי, הרי זה משלם על פי עצמו. קסבר טרפא ממונא (מחובות א"ת). את עבדך אל פלוני. והריני חייב שלשים קלע. אנו משלם על פי עצמו. דקנס מינה, שאפילו א"ן דער נטון שלשים (ס"ט).

רבינו חננאל

אמר רבה שור שהמית בן חרוץ שלא בכונה פטור מכופר. פ"ח כתב דלית הילכתא כרבה דסלקא לקמן בחיובתא עליה. ור' יוחנן ורשב"ל תרווייהו סבירא להו דכופר שלא בכונה חייב ככופר בכונה. ובעיא דרבה דאשו שלא בכונה מי משלם דמים סלקא בתויקו היא, ומעיקרא בעיא דלא כהילכתא. והא דר' יוחנן דאמר כופר אם כופר לרבות כופר שלא בכונה ככופר בכונה אם עבד לרבות בעד שלא בכונה כעבד בכונה הילכתא היא.

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

או גירות. מעוברת נגר ומתו שניהם פטור מן הכל שהיא קודם הואיל ואין להו יורשין כל הקודם בשלהי זכה זה שישנו זידו קודם לכל אדם אבל ישראלית מעוברת מישראל אפילו אין להם בנים יש לה יורשין לירש חלקה ויש לו יורשין לירש חלקו. ודוקא נשמחרה

או גירות זכה אמר רבה בגרושה וכן אמר ר"ג בגרושה אמרי * גרושה נמי תפלוג בדי' ולדות אמר רב פפא התורה זכתה דמי ולדות לבעל אפילו בא עליה בזנות מאי טעמא אמר קרא ובאשר ישית עליו בעל האשה וגוקמה לרבה כגון שגבו מעות ולר"ג כגון שגבו קרקע * דאמר רבה גבו קרקע יש לו גבו מעות אין לו ור"ג אמר גבו מעות יש לו גבו קרקע אין לו אמרי הני מילי לבני מערבא אליבא דרבנן כי קאמרי הכא כרבי: אמר ר"ש בן לקיש שור שהמית את העבד שלא בכונה פטור משלשים שקלים שנאמר * כסף שלשים שקלים יתן לאדונו והשור יסקל כל זמן שהשור בסקילה הבעלים משלמין שלשים שקלים אין השור בסקילה אין הבעלים משלמין שלשים שקלים אמר רבה שור שהמית בן חרוץ שלא בכונה פטור מכופר שנאמר * השור יסקל וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר אין השור בסקילה אין בעלים משלמין כופר איתביה אביו * המית שורי את פלוני או שורו של פלוני ה"ז משלם ע"פ עצמו מאי לאו כופר לא דמים אי דמים אימא סיפא המית שורי את עבדו של פלוני אינו משלם על פי עצמו ואי דמים אמאי לא אמר ליה יכילנא לשנויי לך רישא דמים וסיפא קנס מיהו * שנוייא דחיקא לא מושגינא לך אידי ואידי דמים מיהו

ככונה והיינו דוקא מועד דמחייב ע"פ עדים ככונה ליכא כופר בכונה משום דהביאהו לנ"ד וישלם לך שלא בכונה נמי או ע"פ עצמו ליכא לנכרי מאס כופר ולהכי פריך שפיר ר"ע לר"א אפילו לאבי דמכח הביאהו לנ"ד וישלם לך יש לפוטרו אפילו שלא בכונה בלאו קרא דנקי וכן (אמר) רב דימי א"ר יוחנן לקמן דאמר אס כופר לרבות כופר שלא בכונה אפילו לר"ע נמי קאמר הכי * כדפריך אבי רב ושמאלא דפליגי נמי לקמן (דף מד.) אמתני' דשור שהיה מתחך כותל כופר שלא בכונה נראה לר"י אליבא דר"ע פליגי והא דאיתותב רב מצרייתא דמייתי תניא כוותיה דשמאלא ומיוצתא דרב או מיוצתא דרבה לגירסת רשב"ס י"ל דחשיב ליה גמרא מיוצתא גמורה משום דאיידי כסיפא רבי יהודה ור"ש שהם תלמידי ר"ע כדאמרין בסקנהדרין (דף פ"א.) וכולן אליבא דר"ע וביצמות (דף ס"ג) נמי אמר עד שצא ר"ע אלל רבותינו שצדקו ושנה להם ור"א ס"ל דאיכא כופר שלא בכונה בלא ריבוי דאס כופר ולהכי אכטריך קרא דנקי למעוטי מס שלא בכונה מחזי כופר ואת"ל דמרבויא דאס כופר נפקא ליה כופר שלא בכונה נמי לר"א י"ל דבהך סברא דפריך * לא מרבינן מאס כופר שלא בכונה אלא היכא דאיכא כופר בכונה פליג איהו אדר"ע: **מ"א** * **א"ו** בופר * **א"ו** דמים. וא"ת למ"ד (ועל דף ט.) כופר דמי נזק מאי איכא בין דמים לכופר ונראה לר"י כגון שמת המזיק דאין כפרה לאחר מיתה כמו חטאת ואשם דאין באין לאחר מיתה אבל דמים משלם ולפ"ז חמורה שלא בכונה מצבונה והכי נמי יש חומרא אחרת שלא בכונה מצבונה למ"ד כופר דמי מזיק דפעמים שהנזק שוה יותר מן המזיק ועוד י"ל דנפקא מינה בין דמים לכופר דדמים יכול למחול וכופר אין יכול למחול ואי הוה פשיטא לן דכופר שלם אמר רחמנא ולא חזי כופר הוה נ"מ נמי להא: **ר"ש** * **דמים** וסיפא קנס. מימה מה תירוך הוא זה ואומר ר"י דמאי ליישב פירוש המשנה קן המית שורי את פלוני הרי זה משלם תשלומין שחייבו הכתוב כגון כופר על פי עצמו ומשלמו בתורת דמים אבל עבדו של פלוני תשלומין שחייבו הכתוב דהיינו שלשים של עבד לעולם לא ישלם על פי עצמו: **אש**

מג.

- 1. וְכִי יִצְטוּ אֲנָשִׁים וַיִּגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאוּ יְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אִסּוּן עָבֹשׁ יַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלֶיהָ בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפִלְלִים: שְׁמוֹת כֹּה כִּב 2. אִם עֶבֶד יִגְחַ הַשּׁוֹר או אִקְדָּה פָּסֶף שְׁלִשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לְאֹדְנָיו וְהַשּׁוֹר יִסְקָל: שְׁמוֹת כֹּה לֵב 3. וְאִם שׁוֹר נִגַּח הָיָא מִתְמַל שְׁלִשִׁים וְהַיְעֵד בְּבַעְלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְהַמִּית אִישׁ או אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסְקָל וְגַם בְּעָלָיו יִימָת: שְׁמוֹת כֹּה כֵּט

גרושה נמי תפלוג בדי' ולדות. דקס"ד ללא חקרי בעל האשה אלא כשהאשה מחתיו וק"ק למאי פריך דתפלוג דמני ולדות אטו ולדות כררי נינהו דזכיה בהו דהכי פריך לקמן (דף מט.) דבעל גופיה לא הוה זכי בהו אי לאו דאשכחן דזכי ליה רחמנא ולאשה לא אשכחן דזכי: **אפ"ל** * **בא** ע"ה' **בזנות**. זירושלמי צע ר"ע צא על אמו צא על אחותו יכול אף הוא בעל ההריון מ"ל בעל אמו שראוי לקרות בעל יאלו אלו שאינם ראויים לקרות בעל: **ונוקמה לרבה** כגון שגבו מעות. הוה מני למימר לרבה אליבא דנפשיה לוקמיה בין בגבו מעות בין בגבו קרקע דכסף גט פשוט (צ"ב דף קעה:) מוכח דס"ל אליבא דנפשיה אפילו גבו קרקע אין לו דשעבודא לאו דאורייתא אלא לא חש לדקדק כל כך ולהאריך שיהיה כריך להקשות היא דשעבודא לאו דאורייתא אהיהא דגבו קרקע יש לו ולתרגם: **ולר"ב** נחמו שגבו קרקע. פי' כגון שגבו נמי קרקע ולא צא למעוטי מעות דהא דחשיב התם ר"ג מעות מוחזקין היינו גזי מלוה דכפ"ה משום דזחי ייבז חזוי שקיל אבל הכא לא שייך האי טעמא ור"י מפרש לפי שדרך בני אדם לפרוע מעות חשיב ר"ג מעות מוחזקים: **אמר** רבה שור שהמית בן חרוץ. כר"ע ס"ל דלר"א ודאי חייב כדאמרין לעיל ואבי דפריך סבר דאפילו ר"ע מודה דחייב כופר מועד שלא בכונה מאס כופר לרבות שלא בכונה והא דאכטריך ליה לר"ע לאוקמי בעל השור נקי לדמי עבד ולא צע"י לאוקמי נקי לחזי כופר שלא בכונה היינו משום דמאס כופר לא מרבינן אלא דשאלא בכונה מחייב

על אמו צא על אחותו יכול אף הוא בעל ההריון מ"ל בעל אמו שראוי לקרות בעל יאלו אלו שאינם ראויים לקרות בעל: **ונוקמה לרבה** כגון שגבו מעות. הוה מני למימר לרבה אליבא דנפשיה לוקמיה בין בגבו מעות בין בגבו קרקע דכסף גט פשוט (צ"ב דף קעה:) מוכח דס"ל אליבא דנפשיה אפילו גבו קרקע אין לו דשעבודא לאו דאורייתא אלא לא חש לדקדק כל כך ולהאריך שיהיה כריך להקשות היא דשעבודא לאו דאורייתא אהיהא דגבו קרקע יש לו ולתרגם: **ולר"ב** נחמו שגבו קרקע. פי' כגון שגבו נמי קרקע ולא צא למעוטי מעות דהא דחשיב התם ר"ג מעות מוחזקין היינו גזי מלוה דכפ"ה משום דזחי ייבז חזוי שקיל אבל הכא לא שייך האי טעמא ור"י מפרש לפי שדרך בני אדם לפרוע מעות חשיב ר"ג מעות מוחזקים: **אמר** רבה שור שהמית בן חרוץ. כר"ע ס"ל דלר"א ודאי חייב כדאמרין לעיל ואבי דפריך סבר דאפילו ר"ע מודה דחייב כופר מועד שלא בכונה מאס כופר לרבות שלא בכונה והא דאכטריך ליה לר"ע לאוקמי בעל השור נקי לדמי עבד ולא צע"י לאוקמי נקי לחזי כופר שלא בכונה היינו משום דמאס כופר לא מרבינן אלא דשאלא בכונה מחייב

עדים ליכא כופר בכונה משום דהביאהו לנ"ד וישלם לך שלא בכונה נמי או ע"פ עצמו ליכא לנכרי מאס כופר ולהכי פריך שפיר ר"ע לר"א אפילו לאבי דמכח הביאהו לנ"ד וישלם לך יש לפוטרו אפילו שלא בכונה בלאו קרא דנקי וכן (אמר) רב דימי א"ר יוחנן לקמן דאמר אס כופר לרבות כופר שלא בכונה אפילו לר"ע נמי קאמר הכי * כדפריך אבי רב ושמאלא דפליגי נמי לקמן (דף מד.) אמתני' דשור שהיה מתחך כותל כופר שלא בכונה נראה לר"י אליבא דר"ע פליגי והא דאיתותב רב מצרייתא דמייתי תניא כוותיה דשמאלא ומיוצתא דרב או מיוצתא דרבה לגירסת רשב"ס י"ל דחשיב ליה גמרא מיוצתא גמורה משום דאיידי כסיפא רבי יהודה ור"ש שהם תלמידי ר"ע כדאמרין בסקנהדרין (דף פ"א.) וכולן אליבא דר"ע וביצמות (דף ס"ג) נמי אמר עד שצא ר"ע אלל רבותינו שצדקו ושנה להם ור"א ס"ל דאיכא כופר שלא בכונה בלא ריבוי דאס כופר ולהכי אכטריך קרא דנקי למעוטי מס שלא בכונה מחזי כופר ואת"ל דמרבויא דאס כופר נפקא ליה כופר שלא בכונה נמי לר"א י"ל דבהך סברא דפריך * לא מרבינן מאס כופר שלא בכונה אלא היכא דאיכא כופר בכונה פליג איהו אדר"ע: **מ"א** * **א"ו** בופר * **א"ו** דמים. וא"ת למ"ד (ועל דף ט.) כופר דמי נזק מאי איכא בין דמים לכופר ונראה לר"י כגון שמת המזיק דאין כפרה לאחר מיתה כמו חטאת ואשם דאין באין לאחר מיתה אבל דמים משלם ולפ"ז חמורה שלא בכונה מצבונה והכי נמי יש חומרא אחרת שלא בכונה מצבונה למ"ד כופר דמי מזיק דפעמים שהנזק שוה יותר מן המזיק ועוד י"ל דנפקא מינה בין דמים לכופר דדמים יכול למחול וכופר אין יכול למחול ואי הוה פשיטא לן דכופר שלם אמר רחמנא ולא חזי כופר הוה נ"מ נמי להא: **ר"ש** * **דמים** וסיפא קנס. מימה מה תירוך הוא זה ואומר ר"י דמאי ליישב פירוש המשנה קן המית שורי את פלוני הרי זה משלם תשלומין שחייבו הכתוב כגון כופר על פי עצמו ומשלמו בתורת דמים אבל עבדו של פלוני תשלומין שחייבו הכתוב דהיינו שלשים של עבד לעולם לא ישלם על פי עצמו: **אש**